

גנזי המלך

91 קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארגון כנסות**

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"אֵז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל"

בשעה שאמרו שירה היו שקולים משה וישראל
מתוך הרצאותיו של הרב אמנון יצחק

הרואות שיש הרבה מניעות וחשבונות שאדם לא זוכה. אך אם אדם זוכה להיות מזכה הרבים, בתורה וביראת שמים זו בודאי עדות מן השמים שהוא זכאי לעולם הבא.

מכ"ם

אחרי שהקב"ה מראה את כחו בעשרת המכות וכולם מבינים שיש בורא לעולם שהוא בעל הכחות כולם, מוציא ה' את ישראל מארץ מצרים ומגיעים לים סוף. הים מלפנים, פרעה מאחור, מליויני אנשים רצים לכיוון הים. איך עוברים את הים הזה? אין רפסודות, אין סירות, אין שום דרך לעבור ואז הקב"ה קורע להם את הים. **"לְגֹזֵר יָם סוּף לְגֹזֵרִים"** (תהלים קלו יג) הים נבקע לשנים עשר גזרים וכל שבט הולך במסלול אחר בכבוד מלכים כשחופה לראשם. **"הַיָּם לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם"** (שמות יד כב) וכשאחרון הישראלים עולה, נכנסים המצרים והים שוטף את כולם. מידה כנגד מידה על הגזירה של **"כָּל הַבֶּן הַיְלֹד הַיָּאֲרָה תִשְׁלִיכֶהוּ"** (שמות א כב). הקב"ה החזיר לפרעה ולכל חילו על אותה גזירה מידה כנגד מידה. כך מנהיג הקב"ה את עולמו. יש לו מכ"ם. מכ"ם, ראשי תיבות, מידה כנגד מידה.

"אֵז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַד' נִיאֲמְרוּ לְאֹמֵר אֲשִׁירָה לַד' כִּי גָאָה גָאָה סוֹס וְרִכְבּוֹ רָמָה בָּיָם" (שמות טו א).

אֵז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל - מִשֵּׁה

המשך בעמ' 6 <<<

ע"י אחרים שיוציאום ממצרים. ולמה יצא העם דוקא על ידי משה ואהרן? כיון **'שמגלגלין זכות על ידי זכאי'** (שבת לב.). והם היו הכי זכאים שבדרור.

מה מלמד ומחדש ר' עקיבא במה שהוא אומר על בנו: **'אלא יודע אני, שהוא בן עולם הבא, שזיכה את הרבים'** **'שמגלגלין זכות על ידי זכאי?'** - הפירושו הוא; שמי שמתגלגלת זכות על ידו, **השמים מעידים עליו שהוא זכאי** שאלמלא היה זכאי, לא היו מגלגלין מן השמים זכות על ידו. וכך אומר ר' עקיבא על בנו: **'יודע אני, שהוא בן עולם הבא'**. כיצד ידע?



אלא שמן השמים זיכו את בנו לזכות את הרבים ואם כן הרי **'שהוא בן עולם הבא'**.

למדנו מהספרו של ר"ע מהי מעלת מזכה הרבים? **'מובטחני - שבני זה - בן העולם הבא - שהיה מזכה הרבים'**.

הנראה הוא, שכל אחד יכול להיות מזכה הרבים. אבל לא כן הוא ועיננו

השמים מעידים עליו

'נתקבצו קהל גדול לקבור את (ר"ש) בנו של ר"ע אמר להם: 'הוציאו לי ספסל לבית הקברות עמד ודרש ואמר: 'אחינו ישראל שמעו, לא שאני חכם, שיש כאן חכמים ממני. לא שאני עשיר, שיש עשירים ממני. אנשי דרום מכירין את ר"ע, אנשי גליל מאין מכירין? האנשים מכירין את ר' עקיבא, הנשים והטף מאין? אלא יודע אני ששכרכם מרובה שלא נצטערתם ובאתם, אלא לכבוד תורה ולשם מצוה. מנוחם אני, שאילו היו לי שבעה בנים וקברתיים. ולא שאדם רוצה לקבור את בניו, אלא יודע אני, שהוא בן עולם הבא, שזיכה את הרבים, שכל המזכה את הרבים אין חטא בא לידו.. משה זכה וזיכה את הרבים זכות וזיכה תלוי בו, שנאמר: **'צִדְקַת ה' עֲשֵׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל..'' ועוד שמגלגלין זכות ע"י זכאין. ראויין היו ישראל להגאל ממצרים שאילו לא עמדו משה ואהרן, שנאמר: **'וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גְּדוֹל**..'' (מסכת שמחות פרק ח').**

עם ישראל היו נגאלים ממצרים גם לולא משה ואהרן. שנאמר: **'וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גְּדוֹל** (בראשית טו יד). כיון שהקב"ה הביטח לאברהם אבינו שעם ישראל יצאו ממצרים.

אומר רבי עקיבא: **'ראויין היו ישראל להגאל ממצרים, שאילו לא עמדו משה ואהרן'**. אם משה ואהרן לא היו מוציאים את עם ישראל, ודאי שהקב"ה היה גואלם

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה.

צער הגוי מדין 'צער בעלי חיים'

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

פסחים דף כ"א ע"ב

שאלה: רצוני לברר, האם יש חובה למנוע את צער הגוי מצד דין 'צער בעלי חיים'?

תשובה: בדף כ"א ע"ב פירש רבי יהודה את הכתוב: "לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי" (דברים פרק יד כא), שה'דברים ככתבן, שלגר בנתינה (תושב שקבל על עצמו 'שבע מצות בני נח') יש ליתן נבילה במתנה ולנכרי דוקא במכירה ואסור למכור "לגר" בדמים, אלא מצוה ליתן לו בחנם, משום דגר אתה מצוה להחיותו' וכן אסור ליתן לנכרי בחנם, משום איסור; "ולא תקנם" (דברים ז ב).

נכד הכלב מן הנכרי

עוד נתבאר בגמ' שרבי יהודה דורש את הכתוב: "ויבשר בשדה טרפה לא תאכלו לפלב תשליכו אתו" (שמות כב ל), שרק איסור טריפה מותר ליהנות בה על ידי נתינה לכלב, למרות שנאמר בה: "לא תאכלו". אבל שאר איסורים שנאמר בהם איסור אכילה, הרי הם איסורים אף בהנאה וכדברי רבי אבהו (שם).

ופירש רש"י: דממעוטא ד"אתו" דרשינן הכי. אבל ליכא למילף כן, ממה שהוצרך הכתוב להתיר את הטריפה לכלב, דהא לא איתר.

אלא בא לומר: 'שאינ הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה ונאמר במצרים: "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו"'

צער בעלי חיים ופרט זה בא ללמדנו על הכלל שאנו מצווים למנוע את 'צער בעלי החיים' מן התורה.

חובת פריקה באדם

נחלקו הראשונים באדם הנופל תחת משאו, אם יש גם כן חיוב זה לפרוק ממנו משאו.

הרשב"א בתשובה (סי' רנ"ב) כתב: שבודאי אף על האדם אנו מצווים במצות פריקה מן התורה, שאם נופל תחת משאו אנו מצווים ל"עזוב עמו" ולפרוק ממנו המשא (ודלא כדעת השואל שם שסבר שאין מצות פריקה באדם).

אך דעת תלמידי רבינו פרץ (הובא דבריו בשיטה מקובצת בבא קמא סוף דף נ"ד: ד"ה להנחה הקשתיו): שמדין תורה אין מצות פריקה נוהגת באדם, אבל מדרבנן יש חיוב פריקה אף באדם.

הרדב"ז (בסימן תשכ"ח) גם כן חולק על דעת הרשב"א וסובר כדעת השואל שברשב"א ותלמידי רבינו פרץ, שמן התורה אין מצות פריקה באדם ופירש הטעם; שאין ללמוד אדם מבהמה, משום שהאדם בעל שכל הוא ולא היה לו לטעון עצמו יותר מהראוי לו.

הנלמד ממחלוקת הנ"ל

לכאורה ניתן לומר ששאלה זו אם יש דין 'צער בעלי חיים' באדם, תלוי במחלוקת הנ"ל, שהרי דין 'צער בעלי חיים' נלמד מדין פריקה ואם כן לדעת הרשב"א שדין פריקה נוהגת אף באדם מן התורה, הרי שאף דין 'צער בעלי חיים' נוהג באדם מן התורה. אך לדעת השואל שברשב"א ותלמידי רבינו פרץ והרדב"ז שאין דין פריקה נוהג באדם מן התורה, הרי שאף דין 'צער בעלי חיים' אינו נוהג באדם מן התורה. (ועי' ברכי יוסף להחיד"א יורה דעה סימן שע"ב אות ב.).

(שמות פרק יא ז) **לפיכך הקפידה תורה ליתן שכרו ומוסיף רש"י: ונכבד** (עדיף) **שכר הכלב מן העובד כוכבים** (הנכרי) **שהנבלה ימכור לנכרי וטרפה לכלב** ובנוסף ספרים ישנים הגירסא **נכבד הכלב מן הנכרי**. על פי המבואר בדברי רש"י שהכלב "נכבד" יותר מן הנכרי, חקר בקובץ שעורים אם יש דין צער בעלי חיים בנכרי, דשם אין ללמוד ממה שנצטוינו למנוע 'צער בעלי חיים' (בבא מציעא לב.) על צער הנכרי, לפי שהוא פחות חשוב מהם (ולא הכריע שם).

להלכה אנו פוסקים שמניעת 'צער בעלי חיים' הרי מן התורה (טוש"ע חו"מ סימן ער"ב). ולכאורה ניתן ללמוד שישנו אף דין 'צער בעלי חיים' על האדם, שהרי התורה נדרשת בקל וחומר ואם כן; נאמר קל וחומר: שאם על 'צער בעלי חיים' הקל חייבה תורה, כל שכן על צער אדם החמור חייבה התורה למנוע צערו.

דעת החוות יאיר

הגאון בעל 'חוות יאיר' (בתשובה סימן קצ"א) כתב לדחות את הקל וחומר הנ"ל וזה לשונו: דודאי יש לומר דהקפידה תורה על 'צער בעל חי' דחסרה דעת ונפש המשכלת לסבול, מה שאין כן האדם (אם סובל צער ויסורים) איבעיא ליה ליתוביה דעתיה (יש לו לישב דעתו) ולקבל מאהבה אשר יארע לו.

מקור דין צעב"ח

דין 'צער בעלי חיים' נלמד ממה שנצטוינו פרוק משא הבהמה 'מצוה מן התורה לפרוק' (בבא מציעא לב.) הנופלת תחת משאה, שנאמר: "כי תראה חמור עזב תעזב עמו" (שמות כג ה) ופירשו (בבא מציעא לב.) שכונת התורה לחוס על צער הבהמה הנופלת תחת משאה, (דאית בה

רמז

"וּתְקַח מְרִים"

מרים והנשים מרומזות בשיר השירים

מרומז בראשי התבות: "וּתְקַח מְרִים הַנְּבִיאָה... אֵת הַתֵּף בְּיָדָהּ וּתְצַאן כָּל הַנְּשִׁים אַחֲרֶיהָ בַּתְּפִים וּבַמַּחֲלֹת" (שמות טו כ) - שהם יחד "אַהֲבוּךָ". ומיד אחרי זה כתוב: "הַנְּשִׁים".



חז"ל אומרים על הפסוק: "עַל פֶּן עֲלָמוֹת אַהֲבוּךָ" (שיר השירים א' ג') כי זה מרמז על מרים הנביאה והנשים שיצאו בתפנים. והיכן? אומר על כך ה'רמזי הרוקח' כי זה

ט"ו בשבט

"צדיק פתמר יפרח"

איך מודדים גדולתו של צדיק?

של דקל - הכונה לצדיק, שנאמר "צדיק פתמר יפרח" (תהלים פרק צב ג). באים אנשים ואומרים: "האם זה צדיק? האם זה נחשב לגדול הדור? אנו עוד זוכרים את גדול הדור הקודם, הוא באמת היה צדיק". עונים לו: הרוצה למדוד 'גובהו של דקל', אל תהיה "חכם" למדוד אותו יחסית לרבי פנחס בן יאיר, אלא תמדוד את עצמך ואת הצל של עצמך (כלומר את המעשים הטובים שלך) ויחסית אליך תמדוד את הצדיק ואז תראה עד כמה הוא גדול באמת! ■



ומשיב רבינו יוסף חיים זצ"ל: ש'גובהו

הרקל? הגמרא אומרת: 'הרוצה לידע כמה גובהו של דקל? מודד קומתו וצלו וצל קומתו וידע כמה גובהו של דקל' (עירובין מג:).

כלומר: הרוצה לידע כמה גובהו של דקל מה יעשה? ימדוד קומתו של עצמו וצלו וצל קומתו של הרקל ואז ידע מה היחס בין הצל לעצמו וידע מה היחס בין הצל של הרקל לדקל.

שואל הרב יוסף חיים זצ"ל ה'בן יהודע': האם בשביל זה כתב רבי אשי ש"ס, כדי לדעת למדוד את גובהו של

מעשי גדולים

'מים אחרונים'

האר"י: מי שאינו מקפיד על 'תכף לנטילת מים אחרונים ברכה' לוקה בכתף

אומר: "שלושה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים" (אבות פרק ג ג) לפיכך נוהג אני ללמוד פרק משניות קודם 'ברכת המזון', כדי שיאמרו דברי תורה על שלחננו. ■

"למרות זאת" חזר האריז"ל והבהיר "הכאבים בכתפך נגרמים מההפסק שנוהג אתה בין נטילת 'מים אחרונים' ל'ברכת המזון'. חכמינו ז"ל אמרו: 'תכף לנטילת ידים ברכה' (ברכות מב.) פרוש: צריך לברך מיד אחר נטילת ידים, בלי כל הפסק והעובר על 'תכף' לוקה בכתף". ■

מתייסר אני בכאבים עזים בכתפי".

התבונן האריז"ל בפניו וגלה מיד את הסבה ליסוריו: "רואה אני בכך,

אמר לו "שאינך מקפיד דייך בנטילת 'מים אחרונים'. מפסיק אתה בין נטילת 'מים אחרונים' לבין 'ברכת המזון'". התנצל האורח: "נכון הדבר, אך קיים היתר למעשי. חכמינו אמרו: 'רבי שמעון



חסיד ומקובל מתלמידי רבי משה קורדברו סעד פעם אחת על שלחן האריז"ל. במהלך הארוחה הבחין בעל-הבית, כי אורחו יושב ללא נייע ומשתדל שלא להזיז את גופו בשעת האכילה. שאל אותו: "למה משונה אופן אכילתך? שמא יש לך כאב באחד מאבריך?"

סיפר החסיד: "זו תקופה ממושכת, שכתפי כואבת לי ואינני יודע מדוע. לא ספגתי כל מכה וגם אינני חולה ובכל זאת

מוסר

צנצנת המן

הרבה יסודות נלמדים מהמן בדרך ההשגחה. על פי הגאון רבי כלפון משה הכהן זצ"ל ראב"ד ג'רבה בספר 'דרכי משה'

(שמות טז טז) אם מצד שלא היה יורד בשבת וביום הששי היה יורד כפלים למען ימצאו מה לאכול בשבת והנותר בשבת "לא הבאיש ורמה לא הייתה בו" (שמות טז כד) וכן מ"המן" היה מתברר מכמה וכמה ספיקות הנופלים באשה ובן ועבר ומי המה, כי לזה יהיה עמר נוסף כפי הראוי לו בשביל הנלווה אליו ולזה רק כפי מספר נפשותיו בלי תוספת זו. ועוד יש כהנה וכהנה עיקרים הנלמדים מ"המן". ולכן הזהירונו חז"ל לזכור עם שאר הזכירות וקבעוהו בסוף סדורי התפילה. ■

נלמדים ממנו בדרך ההשגחה העליונה. כל עין רואה וכל אזן שומעת תבין ותדע רוב ההשגחה וההשקפה ממנו ברוך הוא לידידיו. זרע קדש בית ישראל, כי לא יתכן לשום טועה לומר שהיה זה במקרה חס ושלום. אם מצד רבוי די ספוק "כישש מאות אלף רגלי הגברים לבד משף" (שמות יב לו) והנשים והנלווה להם, אם מצד התמדתו - 40 שנה במדבר, אם מצד מקום התקרבותו למקום שם ישראל חונים, אם מצד הפסקתו בבואם אל ארץ נושבת, אם מצד מדידתו להיות רק "עמר לגלגלת"

מזכרון ירידת "המן" (שמות טז לה) יכיר כל אדם את אהבת הקדוש ברוך הוא לבית ישראל ועוצם ידו ותוקפו "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם פי על כל מוצא פי ד' יחיה האדם" (דברים ח ג). ואם כי לא זכינו לראות בעינינו את צנצנת המן (כמו שכתוב: "קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העמר מן... למשמרת לדרכיכם" (שמות טז לג) כי הגלות לא הניחה מידה טובה לישראל, על כל פנים יש לנו להתבונן ולזכור את "המן" כי הרבה ניסים והרבה שרשים ועיקרים



"אִז יִשִּׁיר מֹשֶׁה"

'המשנה ברורה' מביא בשם הזוהר הקדוש שמי שאומר את 'שירת הים' בשמחה מוחלין לו עונותיו. למה?



"נֶאֱמַר הֲנִי מִחֲזֵק אֶת לֵב מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וַאֲכַבְדָּהּ בַּפְּרֵעָה וַיִּכְכַּל חִילוֹ בְּרַכְבּוֹ וּבַפְּרָשָׁיו" (שמות יד יז)

מהו פשט הפסוק?

ד' אומר שהוא יזרוק את המצרים לתוך הים. לאיזו מטרה? ואז אהיה נכבד בעיני פרעה ובכל חילו ובפרשיו.

בפסוק יח כתוב: "וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֱנִי ד' בְּהַכְבְּדִי בַּפְּרֵעָה בְּרַכְבּוֹ וּבַפְּרָשָׁיו"

מה ההבדל בין שני הפסוקים? פסוק י"ח נראה חוזר על פסוק י"ז!

הגראי"ל שטיינמן אומר: שהפסוק הראשון מדבר על כך שד' יתן סטירה לפרעה וכתוצאה מכך יהיה לו כבוד אצל עם ישראל.

בפסוק השני (יח), ד' מדבר על כך שלמצרים תהיה ידיעת ד' "וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֱנִי ד' בְּהַכְבְּדִי בַּפְּרֵעָה..."



"... וַיִּזְלַךְ ד' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֶזְרָה כָּל הַלַּיְלָה וַיִּשָּׂם אֶת הַיָּם לַחֲרֵבָה וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם" (שמות יד כא)

אומר רש"י: **"וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם" - כָּל מַיִם שֶׁבְּעוֹלָם** (מכילתא).

אומר רבנו עובדיה מברטנורא: רש"י דייק זאת מכך שכבר כתוב שהים נהפך ל"חֲרֵבָה", מכאן ש"וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם" הכונה לכל המים שבעולם.

אחרים שואלים: מה ההתפעלות הגדולה מקריעת ים סוף? למה אנשים מתפעלים מכך, הלא ד' הוא שברא את הים והוא יכול לקרוע אותו?

מסבירים ע"פ משל: היה אמן שבנה סוס מכני הנראה כסוס אמיתי לכל דבר והעמידו בכיכר העיר והאנשים התעלמו מיצירתו! התעצב האמן על כי לא מעריכים את עבודתו.

אמר הרב מאיר מונק: חז"ל אומרים (מסכת סוטה יג.) על משה רבנו ש"חָכַם לֵב יָקָח מִצֹּטָה" (משלי י ח). איזו חכמה יש בהעלאת עצמות יוסף ע"י משה? הלא גם אחרים עשו מצוות, עם ישראל עשו "מצוה מזהב"! הם אספו כסף וזהב במצות ד'. למה, אם כן, אומרים רק על משה ש"חָכַם לֵב יָקָח מִצֹּטָה" ולא מייחסים זאת גם לבני ישראל!?

התשובה היא: שמשה רבנו לוקח את המצוה הזאת גם לעולם הבא ואילו בני ישראל לוקחים את המצוות לעולם הזה.

סיפר רבינו יוסף חיים זצ"ל מבגדד על שני שכנים שהתעשרו. הראשון שמע מהרב בדרשתו שסגולה לעושר - כיבוד אשתו כפי שכתוב בגמרא (בבא מציעא דף נט.) **"אוקירו לנשיכוכי היכי דתתערתו"** (כברו נשותיכם כדי שתתעשרו). השני שמע בדרשתו של הרב שסגולה לעושר - מעשר כספים. עישר את רכושו ונתן מעשר מכל רווח ואכן התעשר.

לימים נפגשו השנים.

שאל ראובן את שמעון: "האם אתה מעשר את כספך?"
ענה שמעון: "לא"
"אם כן איך התעשרת?" תמה ראובן
"כבדתי את אשתי כראוי כפי ששמעתי מהרב"

הלך ראובן אל הרב וטענה בפיו: "מדוע לא סיפרת בדרשתך שיש גם סגולה כזאת לעושר, הרי אם הייתי משתמש בסגולה זו, זה היה עולה לי פחות וגם הייתי משאיר את הכסף בתוך הבית. לעומת זאת כשנתתי מעשר זה עלה לי יותר וכל הכסף הלך לעניים"

ענה לו הרב: "ובכל זאת יש הבדל. חברך שמעון אמנם התעשר, אבל עושרו ישאר כאן ולעומתו אתה, כספך שמור לך לאחר מאה ועשרים בגן עדן.

עליך אמר אדונינו דוד המלך ע"ה: **"אֵל תִּירָא כִּי יַעֲשֶׂר אִישׁ כִּי יִרְפָּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ; כִּי לֹא בָמוֹתוֹ יָקָח הַכֹּל לֹא יִרְדּוּ אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ"** (תהילים פרק מט).

הדה"ג שלמה ליונשטיין
ייוחד ל'גנזי המלך'

"וַיְהִי בַשְּׁלַח פְּרֵעָה אֶת הָעָם.."
(שמות יג יז)

חז"ל אומרים על המלה **"וַיְהִי"** שהכונה ל - **צווי ווי'**. (שמות רבה פרשה כ)

המדרש מייחס את צעקת ה'צווי ווי' לכמה וכמה אנשים. אחד מהם הוא משה רבנו, שצעק **"ווי' (משה אמר ווי')** כי ידע שלא יכנס לארץ ישראל. גם **'פרעה'**, אומר המדרש (שמות יג רכ"ה): **'קרא ווי'**. למה פרעה צעק?

אומרים חז"ל: משל לעבד המלך שנשלח לקנות דג. חזר העבד ובאמתחתו דג מסריח. טעם המלך מהדג, קרא לעבד ואמר לו: בחר אחת משלש האפשרויות:

- לאכול את הדג בעצמך.
- לקבל חמישים מלקות.
- לשלם קנס גבוה.

החליט העבד שהאפשרות הזולה ביותר היא לאכול את הדג. כמעט סיים העבד לאכול את הדג המסריח, אך לא עמדו לו כחותיו והקיא.

אמר המלך: או שאתה מסיים לאכול, או שנעבור לעונש המלקות, או תשלם את הקנס.

בחר העבד במלקות ולאחר שספג ארבעים מלקות מתוך החמישים, שוב לא עמדו לו כחותיו והוא בקש לשלם קנס. כלומר, העבד גם אכל את הדג המסריח, גם קבל מלקות וגם שילם קנס גבוה. כך היה גם עם פרעה: **במכת הדם** נבאש היאור, כלומר הסריחו הדגים, הוא גם **קבל מכות** ואח"כ גם שילם כשיצאו בני ישראל **"בַּרְכַּשׁ גְּדוֹל"** (בראשית טו יד). לבסוף הוא גם צעק **"ווי' שכתוב: 'וַיְהִי בַשְּׁלַח פְּרֵעָה אֶת הָעָם" (שמות יג יז) שפרעה צעק 'ווי'.**



"וַיָּקָח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ.."
(שמות יג יט)

למה כתוב: **"עמו"**?

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

בא אליו חכם ויעץ לו: "חתוך הסוס לשני חלקים והעמידם במרחק קצר אחד מהשני". כך עשה ומאז האנשים שעברו התפעלו מאד מיצירתו של האמן. רק לאחר שחתך את הסוס התברר לאנשים שמדובר בסוס לא אמיתי שנוצר ע"י האמן.

והנמשל - למרות שד' ברא את הים, אנשים לא מתפעלים מכך. לאחר שד' חתך את הים לשנים, נעמדו כולם והתפעלו מהארוע המיוחד!



"...וישקף ד' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים: ויסר את אפן מרכבתיו וינהגו בכבוד ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי ד' נלחם להם.." (שמות י"ד, כ"ד - כ"ה)

שואל ה'פענח רזא': למה כתוב: **"ויסר את אפן מרכבתיו"**? וצריך היה לכתוב 'אופני מרכבותיו'.

עונה ה'פענח רזא': אם ד' היה מוריד את כל הגלגלים, למרכבה היתה עדין אפשרות גלישה, אבל בהסרת גלגל אחד הנסיעה במרכבה היא חויה מפוקפקת מאד כי המרכבה קופצת.

התוספות מסבירים: שהמצרים בעצמם הסירו את **אפן מרכבתיהם**. למה עשו זאת? כדי לעצור את מרכבותיהם מלהדרדר לתוך הים כי בני ישראל נכנסו לים והמצרים ניסו לחלץ את המרכבות, ככתוב: **"וינהגו בכבוד"**, הרי שמנוסה במרכבה שהוסר **"אפן"** מגלגליה - איטית היא וכבדה.

"ויבאו בני ישראל בתוך הים כיבשה והמים להם חומה.." (שמות יד כב)

מה ההבדל בין פסוק כב' לפסוק כט'?

"ובני ישראל הלכו כיבשה בתוך הים והמים להם חמה.." (שמות יד כט)
נאמר בשם רבי אלימלך מליז'ענסק זצ"ל: לאחר שבני ישראל הלכו **"בתוך הים כיבשה"** אז הם הבינו שגם כשהולכים **"כיבשה"** זה **"בתוך הים"**. כל עוד הולך האדם **"כיבשה"** הוא מודע לכך שזה ענין שיגרתו. ב"ים" אי אפשר ללכת ו**"כיבשה"** כן אפשר ללכת. לאחר שראו שד' מיבש את **"הים"** והופכו ל**"כיבשה"** הבינו כולם שהכל זה ענין של 'השגחה פרטית', שגם כשאתה הולך ב**"כיבשה"** - זה כמו **"בתוך הים"** ואין הבדל. תמיד אתה בידי שד' של

הקב"ה.

וכך הסביר הגה"צ ר' שלום שבדרון זצ"ל את השאלה של רב החובל ששאל את יונה הנביא **"מה לך נרדם"**. הסביר ר' שלום שרב החובל שאל איך אתה מסוגל לישון כשהאניה מיטלטלת בין הגלים בצורה נוראה כל כך, הרי אפשר למות מרב פחד ואתה ישן לך רגוע ושלו.

ענה לו יונה הנביא: **"ואת ד' א-לקי השמים אני ירא אשר עשה את הים ואת היבשה"** (יונה א ט) אתם אינכם אנשים מאמינים ולכן ביבשה אתם רגועים כי יש קרקע מוצקה תחתכם, אבל אני מאמין בד' ותמיד אני בידי ולכן אני מרגיש רגוע בים סוער בדיוק כמו על היבשה.

מסופר על האדמו"ר מגור בעל 'חדושי הרי"ם': שפעם בנסעו במרכבה נרדם העגלון והמרכבה התדרדרה לתהום. כל יושבי העגלה כמעט נטרפה דעתם מרב פחד ורק ה'חדושי הרי"ם' ישב רגוע. כשנצל, שאלוהו איך לא פחד?

כשמע זאת המגיד ממז'ריץ אמר: האדמו"ר הביא את הקהל לכזאת דרגה של התרוממות הרוח שהם הרגישו בקריעת ים סוף, אבל מה מענין את הקהל? רק שלא ירטבו!...



למה צריכים לקרוא את **"אז ישיר"** **'בשמחה ומי שעושה כן, מוחלין לו כל עונותיו'?**

אמר הרב מאיר מונק שליט"א: צריכים לדעת מה היתה השמחה הגדולה בקריעת ים סוף, מה הסבה לשמחה הגדולה?

התשובה היא שעד אז בני ישראל פחדו גם מפרעה וגם מד'. בים סוף, לאחר מפלת המצרים פחדו בני ישראל רק מד' - וזו שמחה גדולה!

אומר ה'חדושי הרי"ם' כתוב: **"ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו**



מתוך הסרט 'עשרת המכות' של ארגון 'שופר'

בני ישראל אל ד' (שמות יד י)

מה הם צעקו?

היה איכפת להם למה הם פוחדים מפרעה! שכתוב: **"וייראו מאד"** אז **"ויצעקו"**.

לכן השמחה הגדולה בקריעת ים סוף היתה שמעכשיו אין יותר פרעה ואפשר לפחד רק מד' ואם אפשר לפחד רק מד' - אין לך שמחה גדולה מזו! ומי שקורא את **"אז ישיר"** **'בשמחה'**, זה מראה שהוא באמת מאמין גדול! ומגיע לו על כך מחילת עונות. ■

ענה "חדושי הרי"ם": שאצלו אין הבדל. בין כך ובין כך הוא פוחד מד' ותמיד הוא בידי...
ה'משנה ברורה' (בסימן נא ס"ק יז) כותב בשם ספר הזוהר: שחיבים לקרוא את **"אז ישיר"** (שמות טו א) בשמחה **ויאמר שירת הים בשמחה וידמה בדעתו כאלו באותו היום עבר בים והאומר בשמחה מוחלין לו עונותיו'**.

מסופר על אחד מהאדמו"רי"ם שקרא את **"אז ישיר"** בכזאת שמחה והתרוממות הרוח עד שהקהל מרוב התלהבות הרימו את שולי מכנסיהם כדי לא להירטב...

"אז ישיר משה ובני ישראל"

1 המשך מעמ' 1 >>>

מחמשת האסונות הגדולים בעולם שהיו במאתים חמישים השנים האחרונות אסון הצונמי, שבו נהרגו למעלה מ-200 אלף איש בדקות ספורות. כך היה עם המצרים שטבעו בהמוניהם, "סוס ורכבו רמה בים". ולמה כל זה? "כי בדבר אשר דרו עליהם" (שמות יח יא). מכ"ם - מידה כנגד מידה.

לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר

בני ישראל על נשיהם וילדיהם שיצאו למדבר הצחיח, השמם, בלי הכנה כלשהי. ללא מאכל ושתיה מספקת לתקופה בלתי מוגבלת איך יתקיימו בחום השמש היוקרת? איך ישרדו במקום של נחשים עקרבים ושרפים וחיות? כיצד ניתן לקחת עם שלם של מליונים עם ילדים קטנים ולהעביר אותם למדבר אל הלא נודע זה לכאורה מות בטוח. הקב"ה זוכר את האמונה הזאת שהאמינו בו ויצאו למדבר

ואומר: "זכרתי לך חסד נעוריה אהבת פלולתיה לכתב אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיה ב ב) עם ישראל יצא למדבר רק בכח האמונה. ובזכות אמונתם ונאמנותם מוריד להם הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו את המן, כמו שכתוב: "לחם אפירים אכל איש" (תהלים עח כה). כל יום יירד המן. במשך ארבעים שנה עם שלם אוכל לחם מן השמים. עשרה נסים נעשו ע"י המן: כך במשך "ארבעים שנה" (שם) יום יום. כל טעם שרצו לטעום טעמו בו, "ארבעים שנה" בלי חלב לילדים. הם חיו בהשגחה ניסית, חושית, ראו הכל בעינים. מים שתו במדבר צחיח מבארה של מרים, שהיה נלווה להם בכל מסעיהם. ילד קטן שיצא ממצרים בן שנה, גדל ארבעים שנה במדבר, מאיפה ספקו לו בגדים?

כתוב (רבה שה"ש פרשה ד): "שמלתה לא בלתה מעליה" (דברים ח ד) 'אמר ליה: "ולא היו גדלים?" אמר ליה: "צא ולמד מן החלזון שכל זמן שהוא גדל נרתיקו גדל עמו" שהיו גדלים הילדים כמו חלזון עם הבגדים, הוא גדל והמידות מתרחבות. ומה באשר לנקיון ול-תכבוסות? הענן היה שף בהם ומגהיצן היו, שפים את עצמם בענן. היו נכנסים בתוך הענן כמו ששופים מכוניות, המכונית נכנסת בתוך סבכה של מברשות עם סבון ויוצאת נקיה ככה היו נכנסים ויוצאים עם ריח מגוהצים, ישתבח הכבוד. עד היום לא המציאו דבר כזה. 'ענני כבוד' סבכו אותם (סוכה דף יא:) והיה להם גם מזוג אויר, מפני השמש הלוהטת. ועוד הרבה הרבה ניסים כמובא במדרשים. ■

שקול ושוה למשה רבינו. יכול אדם בשעה מיוחדת בחייו להזדהות ולעלות במעלות קדש ולהמשיך את השעה לאורך זמן עד לגאוני הגאונים וראשוני הראשונים.

כיצד יכול אדם להגיע ולהתעלות למדרגות הגבוהות ביותר? - למשל, ע"י קיום מצות הכנסת אורחים. באותה השעה כשעושה את המצוה בשלימותה בהידור ובדקדוק יכול להתמזג ולהשתוות כביכול לאברהם אבינו מכניס האורחים הגדול והראשון בעולם. כשאדם משליך את נפשו מנגד לכבוד ה' יתברך, באותה השעה יכול הוא להתרומם למעלת יצחק בעקידה, להיות שקול ליצחק אבינו שמסר את נפשו לקב"ה ומוכן היה להעקד. כל אדם שסובל יסורים ומתנסה בנסיינות ויש לו צער של רדיפות מבית ומחוץ ועומד ומחזיק באמונה שלו בהקב"ה ונשאר בעונה שלו ולא בא בטרוניות אל הקב"ה, בוטח בה' באמונה שלמה, יכול להגיע ולהתרומם למידתו של בחיר האבות יעקב אבינו.

אדם יכול לקנות בשעה מסוימת מעלה גדולה מאד ואם הוא חכם יכול להמשיך את השעה הזאת וממנה להתעלות מהמדרגה שבה נמצא למדרגה נוספת נשגבה יותר.

תשובת המשקל

"אז ישיר משה ובני ישראל". התורה מספרת לנו שב"אז" משה קלקל וב"אז" הוא תיקן. לפעמים האדם נכשל, אך כשם שקלקל, כן הוא יכול לתקן. והדבר נלמד ממשא.

המדרש מונה ששה חטאים של משה רבנו ע"ה אחד מהם (מ"ר שמות פרשה כג) ש'אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא יודע אני שחטאת לפניך ב"אז" שנאמר: "ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמה הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך" (שמות ה, כג) הוא פנה כביכול בתרעומת לקב"ה: אתה שולח אותי בשליחות לאמר לפרעה: "שלח את עמי ונעבדני" (שמות ז טז) "ומאז באתי אל פרעה.. הרע לעם הזה". באיזו לשון הוא אמר? - "ומאז באתי". ובמה הוא תיקן? "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת", למה? הוא ראה את פרעה ועבדיו טובעים בים. זה שאמרתי עליו ש"מאז באתי". הוא הרע. "לכך אני משבחך ב"אז". היום אני רואה אותך טובע בים וכל המצרים שוקעים בים. 'בא וראה דרך הצדיקים כמה שהם סורחים הם מתקנים' וכן על כל אדם ללמוד שגם אם סרח בכל מצב יכול לתקן. לפני קצת יותר משנה אירע אחד

שקול כנגד כל ישראל וישראל שקולים כמשה באותה שעה שאמרו שירה לפני הקב"ה. חכמים זכרונם לברכה אומרים ש'היו שקולים משה לישראל וישראל למשה באותה שעה'. התרוממות הנפש של ישראל שהיתה תוצאה מהאמונה העמוקה, של הבטחון שלהם בה' יתברך, של התקדשות ונכונות לשמוע לכל דבר היוצא מפיו של משה רבנו, ההתרוממות הזאת הביאה אותם למדרגה של משה רבנו. כשעה שאמרו שירה היו כל ישראל במדרגה של משה רבינו. "והמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים" (שמות יג יח) - חמישית האמינו במשה והלכו אחריו למדבר. הם ברחו מפרעה, עם ילדים קטנים, עם תינוקות ואין אפשרות לחזור, לא עוברים מדבר ביום יומיים, מאיפה יהיה אוכל? מהיכן שתיה? הם מאמינים באמונה שלמה והולכים אחרי המנהיג.

שעה של התעלות

זו היתה שעה של רכזו כל המאמצים וכל ההשגות הרוחניות, שעה בה התלהטו כל התשוקות והגעגועים שבלבותיהם שרחשו עוד מעת ירידתם לשעבוד מצרים. אחרי 210 שנים של גרות ושעבוד, הנה נמסר להם שהגיע יום הפקודה שעליו נצטוו ע"י יוסף הצדיק: "פקד יפקד א-לקים אתכם.. (בראשית נ כה) הם יוצאים ממצרים לים ובאותה שעה מתגלת להם השכינה, הם מצביעים באצבע ואומרים: "זה א-לי ואננהו" (שמות טו ב). בני ישראל מגיעים לנקודת השיא בהשראות השמימיות הנפלאות שהיו להם עד כה וזוכים לומר שירה על הים בזכות האמונה, כמו שכתוב: "ויאמן העם" (שמות ד לא). רק נשער בדמיונו את המחזה הנפלא הזה שבו מליונים פוצחים בשירה אדירה כאיש אחד בלי ללמוד את המילים, בלי ללמוד את המנגינה, "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לד' ויאמרו לאמר אשירה לד' כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים". מקהלה ששרה שני בתים עושה לעתים הכנות במשך חרש. ואילו כאן מליונים רבים פוצחים בשירה ואומרים את אותם מילים ומנגנים באותו מקצב, בהרמוניה וביחד. זה נקרא השראת שכינה. כמה כדאי היה להם לחכות ולזכות בשכר סבלנותם, כמה שוים כל יסורי האהבה והצפיה הנאמנה כשאדם מקבל על עצמו בטחון ואמונה שלמה בה' יתברך עד שהוא עשוי לזכות להגיע לאותה שעה שדברו עליה חז"ל של התחברות והתמזגות עם כל בעלי ההשגות. יש שעה בה אדם יכול להיות

יעמדו על הברכה

להקדשה ולפרסום

ניתן להתקשר: 03-6740801

לרפואה שלימה דניאל חזן בן מסודי יצחק בן עליזה	לרפואה שלימה אילת בת סוריה	להצלחה וסיעתא דישמיא חננאל חניה, אורית רינה, רעות עליה, ישראל מאיר, אורית חיה, יעקב אהרון, מרים שירה בני גאולה מזל
לזרע בר קיימא רויטל חנה בת מסודי	לרפואה ולהצלחה ענבר, דוד, בניהו בני דניאלה	לרפואה שלימה יעקב בן דרה שמחה בת זרה
לזווג הגון בתיה בת חיה אסתר בת ציונה דגנית בת חנה אורלי בת ציונה	לשלום בית ולפרנסה גאולה מזל בת אסתר רפאל בן דינה	להצלחה בנישואים גיא חזן בן עליזה
לעילוי נשמת רינה בת מסעודה	לעילוי נשמת רחל בת זהרה שושן	לעילוי נשמת חיים בן שרה
להצלחת הרב אמנון יצחק ומשפחתו	לעילוי נשמת יצחק בן עליזה שושן	לעילוי נשמת שמעון בן מזל רוזן

תנ"ך ומפרשיו,
תלמוד ומפרשיו
ירושלמי,
ראשונים
ואחרונים
הלכה, מדרשים,
מוסר, קבלה
חסידות
ברסלב
סידורים ועוד...

התקליטור לתורתנו

כל אוצר הספרים
היהודי ב-2200 ש"ח

לפרטים: 057-3150015
(ניתן להשאיר הודעה)

פרנסה ברוח
לחברה גדולה בהתפתחות:

- מורים/ת מנהלי בי"ס
- מפוטרי חינוך
- אנשי קשר/ניהול מהריכוזים הדתיים
- עקרות בית פעילות
- בעלי מקצועות חופשיים

לא למיכרות / אפשרות מהבית בפריסה ארצית

טל': 050-8760755

משנכנס אדר מרבים בשמחה
נופש שכולו עונג ושמחה
הנכם מוזמנים לנוח ולשמוח באוירה
נפלאה בנופש חיזוק וגיבוש

במלון "יפה נוף" בערד ★★★ בערד

בס"ד בשבת שלפני פורים מיום חמישי ט'
באדר 9/3/06 עד מוצ"ש י"א באדר 11/3/06

בהשתתפות:
הדרשן המפורסם מזכה הרבים שלום בית
וחינוך ילדים הרה"ג **אבנר קוואס** שליט"א
הרה"ג **זמיר כהן** שליט"א
הרה"ג **אורי יצחק** שליט"א אח של הרב אמנון יצחק
ר' **צחי קינן** הי"ו
וכן בתכנית הפתעה פייטן ירושלמי נעים זמירות

אורות של אמת
מופע אור קולי בהמחשת מולטימדיה ע"ג מסך ענק
ילדכם יהנו במלון מצוות שמרטפיות ומדריכים
בפעילויות מגוונות במהלך השבת

לילדים:
מופע מיוחד של להטוטי אש מופע שנכנס בספר
השיאים
דוד החקין
פרסים וממתקים והרבה הפתעות

לפרטים והרשמה: 054-4740984 050-3676353
עמותת "מקדשי שמך"

מתחברים...
עם הרב

אמנון יצחק
שליט"א

ביום ראשון 19/02/06
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

במתנ"ס ישוב אדם
ישוב אדם
על יד ירושלים

כניסה
ש"ח 10

ההרצאות מאובטחות
כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

WWW.SHOFAR.NET

שירותי כח אדם וסיעוד

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה
- מענה מידי לכל פניה

ברישיון משרד העבודה והרווחה

1-700-704-204 פקס: 08-9356686 נ"ד: 050-8779779 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net

מבצע מיוחד למנויים

1 דיסק לצפיה

או 3 דיסקים לשמיעה לבחירה



ארבע כנסות



כל שבוע ישלח בדואר ישירות למנויים

במקום 200 ש"ח רק 50 ש"ח לחודש
בכרטיס אשראי או בהוראת קבע

מבצע מיוחד

Shofar News - הוראה לחיוב חשבון ל- **מנוי שבועי שנתי לארבע כנסות**

תאריך: _____ מס' החשבון: _____

לכבוד בנק: _____ מס' חשבון: _____

1. אני/ה"מ שם בעלי החשבון: _____ מס' זהות / ח.מ. _____

רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל בבית _____ מסלון _____

2. גודל החוב: 50 ש"ח x 12 חשלוטים = 600 ש"ח 150 ש"ח x 4 חשלוטים = 600 ש"ח

3. פרטי הוראה: _____

4. סכום החוב ושה"ח: _____

5. יקבע מה על ידי שמרתי/י: _____

6. ע"י (הקצו את הקניינים): _____

20 לחודש 30 לחודש

חתימת בעלי החשבון: _____

05-6762226 ש.מ. 7841 רמת גן. ת.ד. 701 בע"מ ע"י רשמי את המופיע לשיפור יו"י בע"מ 701 רמת גן. ש.מ. 05-6762226